

Govor nemačke kancelarke Angele Merkel povodom svečanog obeležavanja desetogodišnjice Evropske centralne banke

Frankfurt, 03. juni 2008.

Poštovani gospodine Predsedniče, dragi Žan-Klod Triše,
poštovani gospodine Predsedniče, dragi Hoze Manuel Barozo,
Poštovani gospodine Predsedniče, dragi Hans-Gert Petering,
Poštovani gospodine Premijeru, dragi Janez Janša,
Poštovani gospodine Premijeru, dragi Žan-Klod Junker,
Drage koleginice i kolege,
Ekselencije,
Moje dame i gospodo,

kao nemačka savezna kancelarka, posebno mi je zadovoljstvo što ovde u Frankfurtu zajedno proslavljamo deseti rođendan Evropske centralne banke. Pre skoro 60 godina na istom ovom mestu u monetarnu istoriju ušlo je uvođenje nemačke marke, koje je povezano sa čuvenim dijalogom između američkog generala Kleja i Ludviga Erharda a kojim je obeleženo ukidanje planske privrede i rođenje socijalne tržišne privrede u Saveznoj Republici Nemačkoj. Tek je potpuno novom privrednom slobodom i stabilnom valutom postalo moguće ono što, kada pogledamo iza sebe, nazivamo privrednim čudom.

Pre deset godina u Frankfurtu je ispisano još jedno poglavlje u monetarnoj istoriji, koja je stupila na novo valutno-političko tlo. Osnivanje Evropske Centralne banke bio je dalekosežni korak za sve nas u Evropi. Istorijski gledano, njeno osnivanje je bilo apsolutno dosledno, jer je veliki broj mudrih muškaraca i žena još nakon završetka drugog svetskog rata ukazivao na to da narodi koje međusobno povezuje valuta nikada više neće ratovati jedni protiv drugih.

Treba reći i da je to najpre bio korak koji u Nemačkoj nikome nije bio jednostavan, jer je označavao rastanak od nemačke marke koja je Nemcima tada predstavljala simbol stabilnosti i blagostanja. Ali – ono što je lepo na današnji deseti rođendan – istorija je impresivno odagnala sve sumnje. Uvođenje evra i Evropska monetarna unija već danas predstavljaju veliki istorijski uspeh. Mi u Nemačkoj smo – mogu slobodno da kažem – ponosni što smo domovina Evropske centralne banke.

Nema sumnje da je naša zajednička valuta u proteklih deset godina dovela do rasta, blagostanja i prosperiteta u Evropi, jer je evro za veoma kratko vreme postigao ono u šta su mnogi sumnjali, a to je poverenje u stabilnost i pouzdanost kao zajedničke valute. Poverenje je njen najveći kapital.

To poverenje u evro za mene je pre svega poverenje u Evropsku centralnu banku. U ugovorima smo zajednički utvrdili da je Evropska centralna banka obavezna da bude i nezavisna i da joj je prioritetni cilj stabilnost cena. I jedno i drugo idu zajedno. I jedno i drugo čine suštinsku neminovnost našeg funkcionalnog monetarnog sistema. I jedno i drugo su, u to čvrstvo verujem, odlučujući preduslov za široko prihvatanje evra u privredi i društvu. To važi i za ubuduće.

U Nemačkoj smo tokom istorije iskusili koliko je vredno i važno imati stabilan nivo cena. Dramatične posledice hiperinflacije 20-tih godina neće biti zaboravljene. Pouka iz prošlosti je bila je ostaje: bez stabilnih cena, tržište i konkurencija ne mogu pouzdano da funkcionišu. Bez stabilnih cena, štedni ulogi gube vrednost a kapital se povlači. Istovremeno se pogoršavaju uslovi finansiranja preduzeća. Bez stabilnih cena, rastući troškovi života vrše pritisak pre svega na građane sa manjim primanjima. Bez stabilnih cena, na kraju krajeva, opada poverenje u budućnost.

Sve to znači da stabilnost cena nije samoj sebi svrha, niti je tehnički pojam, već elementarni preduslov za rast i blagostanje, jer predstavlja pouzdan okvir za stvaranje i konkurenciju, a istovremeno i šansu da u tome svi učestvuju. Upravo kod valute koju dele mnoge nacionalne države, to je od najvećeg značaja. Obezbeđivanje stabilnosti cena je stoga od izuzetne socijalne važnosti. Zato je i obaveza Evropske centralne banke da sebi prvenstveno postavi za cilj stabilnost cena. U tom smislu apsolutno je ispravno da joj se obezbedi nezavisnost, kako bi pouzdano mogla da kreira politiku novca.

Naravno, snažna centralna banka političarima nije uvek po volji. No, slažem se sa našim bivšim saveznim kancelarom, Helmutom Kolom, koji je – inače pre deset godina isto u Frankfurtu – rekao sledeće: „Ljutnja saveznog kancelara ili ministra finansija ili čitave vlade dođe i prođe. Ali, sve dok postoji stabilnost, od nje svi oni imaju koristi.“ – Radujem se što su danas sa nama saborci kao Teo Vajgel i Hans-Ditrich Genšer.

Evropska centralna banka je od samog početka ozbiljno shvatila zadatak da bude u službi naše sreće. Pritom je s pravom uvek pazila na raspodelu zadataka između nje i država članica. Bez sumnje je učešće svih privredno-političkih aktera od velikog značaja za stabilnost vrednosti novca. Na taj način, zajednička novčana politika nikako ne oslobađa države članice njihove odgovornosti da učine sve što je nophodno za jačanje međunarodne konkurentnosti. U to spada i činjenica da se solidnim javnim finansijama doprinese stabilnom razvoju u Evropi. Smatram da je pakt stabilnosti i rasta neophodan i pravi instrument.

Dame i gospodo, evro nije samo privredni uspeh. On deluje i daleko van okvira monetarne politike. Danas oko 320 miliona ljudi plaća istom valutom. Na taj način oni dele nešto što je im je svakodnevno zajedničko. I što im daje identitet. Evropski identitet. Evro je stoga i simbol i pokretač zajedničkog rasta i saživota u Evropi. Njegovo delovanje prema spolja ne zaostaje za njegovim delovanjem prema unutra, jer evro je istovremeno simbol snažne Evrope čiji glas u svetu ima svoju težinu. Ono čemu Lisabonskim ugovorom težimo u oblasti spoljnih odnosa, već nam je uspelo u monetarnim pitanjima.

Smatram da možemo da budemo ponosni na našu zajedničku valutu i njene institucije. Usled sve većih svetskih cena sirovina i energije, kao i najnovijeg razvoja na finansijskom tržištu, pre bi se moglo reći da su izazovi zajedničke monetarne politike porasli, a ne smanjili se. Utoliko nas više umiruje to što znamo da u Evropskoj centralnoj banci imamo instituciju koja će učiniti sve da evro i ubuduće osnaži u njegovoj ulozi faktora stabilnosti. Trebalo bi da svi doprinesemo tome da Evropska

centralna banka može uspješno da nastavi svoju misiju. To bi, po mom mišljenju, trebalo da bude poruka ovog današnjeg dana.

Gospodine Predsedniče Triše, Vama, Vašim saborcima kao i Vašim saradnicima želim i ubuduće uspešan rad.

Dragi Žan-Klod Junker, tebe molim da nama, državama članicama, budeš pametan partner koji uvažava nezavisnost Evropske centralne banke.

Sve najbolje u budućnosti.